

Kiss Lajos

Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal¹ részvétele az integrált határigazgatásban

Az illegális migráció korábban nem tapasztalt mértékben történt megnövekedése 2014-ben és 2015-ben jelentősen megváltoztatta az európai térség határbiztonsági helyzetét (*Frontex*, 2016) és hasonló módon hatást gyakorolt a határrendészet elméletére, gyakorlatára, az együttműködés korábban kialakult formáira, valamint a határrendészeti oktatásra és képzésre (*Kiss* 2012, 2016; *Szabó* 2012, 2015).

A kialakult helyzetet a nemzetállamok eltérő módon kezelték (*Balla* 2017a, 2017b), különböző megoldásokat alkalmaztak a válság kezelésére, amely nagymértékben csökkentette és még jelenleg is csökkenti a helyzet kezelésének hatékonyságát. (*Varga*, 2015, 2016)

A schengeni térség államai számára nyilvánvalóvá vált, hogy a kialakult helyzet eredményesebb kezelése érdekében erősíteni kell a közös fellépés hatékonyságát és új megoldásokat kell keresni. (*Fórizs*, 2016) a határőrizet eredményes végrehajtására is (*Balla-Kui*, 2016). Ennek a folyamatnak egyik jelentős állomása volt az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség és ezen belül az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (*Európai Parlament és a Tanács*, 2016a) létrehozása. Az új ügynökség feladatai bővültek, többek között az ügynökség lett az európai integrált határigazgatás legfőbb letéteményese. Az integrált határigazgatáson belül az uniós intézmények közötti együttműködés részeként általánosan, míg az ügynökség feladatai között, konkrétan került megfogalmazásra az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség, valamint az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal (*Európai Parlament és a Tanács*, 2016b) és az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökség (*Európai Parlament és a Tanács*, 2016c) közötti együttműködés szükségessége.

Cikkemben az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal létrejöttét, legfontosabb feladatait és lehetséges szerepét az integrált határigazgatásban mutatom be.

1. A Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal létrehozásának előzményei

Az élővízi erőforrások szabályozott keretek között történő kiaknázásának megteremtésére történő törekvés megvalósítása nem új keletű. Közösségi szinten ebben a folyamatban meghatározó a 2847/93 számú tanácsi rendelet (*Tanács*, 1993), amely 1993-ban került elfogadásra a közös halászati politika ellenőrző rendszerének létrehozásáról. A rendelet

---

¹ Európai Parlament és a Tanács (2016b (4)) rendelete a Hivatal nevét „Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal”-ra módosította.

legfontosabb célkitűzése volt, hogy megteremtse a kifogott mennyiség összetételének megismerését és a kirakodás helye szerint illetékes tagállam ellenőrizhesse a kirakodást. Ennek keretében a tagállamok ellenőrizhették a hajókat, a kirakodást, az értékesítést, a szállítást és a tárolást, valamint a kirakodás és az értékesítés nyilvántartását. (*Tanács*, 1993. 2. cikk).

A fenti célok gyakorlati megvalósítása érdekében az alábbi intézkedések végrehajtását kívánták megvalósítani:

- a hajók helyzetének folyamatos megfigyelését lehetővé tevő rendszer megvalósításának vizsgálatát, majd megteremtését;
- az ellenőrzések hatékonyságának növelése érdekében a tagállamok ellenőrzési tevékenységének összehangolását;
- a hajók legfontosabb ellenőrzési szabályainak meghatározását;
- a kifogott mennyiség nyilvántartási és ellenőrzési szabályait;
- a halászfelszerelések használatának figyelemmel kísérését;
- a halászati tevékenységek szabályozási és felfüggesztési feltételeinek meghatározását;
- a halászati ágazat struktúrájának javítását és kiigazítását szolgáló egyes intézkedések felügyeletét és ellenőrzését;
- a halászati termékek piacának közös szervezésével kapcsolatos egyes intézkedések felügyeletét és ellenőrzését;
- az ellenőrzések végrehajtásának vizsgálatát;
- a hatályos szabályok be nem tartása esetén teendő szükséges intézkedések alkalmazását.

A rendelet így módon elindított egy folyamatot, amelynek célja a közös halászati politika ellenőrző rendszerének létrehozása volt. A rendeletben megfogalmazott célok megvalósításának elősegítése érdekében az 1447/1999 számú tanácsi rendelet (*Tanács*, 1999) meghatározta a közös halászati politika szabályait súlyosan sértő magatartásformákat, amelyek a következők voltak:

- „az ellenőrzésért felelős hatóságokkal való együttműködés elmulasztása, ...,
- ... az ellenőrökkel való együttműködés elmulasztása, ...
- ... a halászat során követendő feltételek be nem tartása, ...
- ... a halászati műveletek során az előírásoknak való meg nem felelés, ...
- ... a megfigyelt erőforrásokkal kapcsolatos előírások be nem tartása, ...

- ... a halászati termékek kirakodásával és forgalmazásával kapcsolatos előírások betartásának elmulasztása.” (Tanács, 1999. melléklet)

2. A Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal létrehozása

A közös halászati politika ellenőrző rendszerének megvalósítási folyamatában a következő jelentős állomásnak tekinthető a 768/2005 tanácsi rendelet a Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal (Tanács, 2005) létrehozásáról. A tanácsi rendelet egy olyan közösségi szervet kívánt létrehozni, amely a halászati ellenőrzés és felügyelet területén felel a tagállamok közötti együttműködésért és koordinációért. A hosszabb távú célok között szerepelt annak megteremtése, hogy a Hivatal a későbbiekben a halászati ellenőrzés és felügyelet számára a tudományos és technikai támogatás referencia forrásává váljon. (Tanács, 2005 (10)) A megvalósítás meghatározó elemei a közös alkalmazási tervek kidolgozása, elfogadása és végrehajtása.

2.1. A fenti célok megvalósítása érdekében a Hivatal kötelezettségvállalásai és feladatai:

a, a Hivatal általános feladatai (Tanács, 2005. 3. cikk):

- a közösségi ellenőrzési és felügyeleti kötelezettségekhez kapcsolódó tagállamok által végzett ellenőrzések és felügyelet koordinálása;
- a tagállamok által egyesített nemzeti ellenőrzési és felügyeleti eszközök alkalmazásának koordinálása;
- a tagállamoknak abban történő segítése, hogy információt szolgáltatassanak a Bizottságnak és harmadik félnek a halászati és az ellenőrzési felügyeleti tevékenységekről;
- a tagállamok segítése a közös halászati politika szabályai értelmében felmerülő feladataik és kötelezettségeik végrehajtásában;
- a Bizottság és a tagállamok segítése a közös halászati politika közösségi alkalmazásának harmonizációjában;
- az ellenőrzési és felügyeleti technikák kutatásában és fejlesztésében a tagállamok és a Bizottság támogatása;
- az ellenőrképzés és az ellenőrzési tapasztalatok tagállamok közötti cseréjének elősegítése;
- a jogellenes, be nem jelentett és szabálytalan halászat elleni tevékenységek összehangolása.

b, a Hivatalnak a Közösség ellenőrzésre és felügyeletre vonatkozó nemzetközi kötelezettségeihez kapcsolódó legfontosabb feladatai (Tanács, 2005. 4. cikk):

- a Hivatal segítséget nyújt a Közösség és a tagállamok számára a kapcsolattartásban azon harmadik országokkal és nemzetközi regionális halászati szervezetekkel, amelyeknek a Közösség tagja;
- együttműködik azon nemzetközi regionális halászati szervezetek illetékes hatóságaival, amelyekkel a Közösségnek az ellenőrzés és felügyelet vonatkozásában munkaszerződése van;
- a Hivatal a Bizottság kérésére együttműködhet harmadik országok illetékes hatóságaival megállapodások alapján végrehajtott ellenőrzésekben és felügyeltben.

c, az operatív koordinációhoz kapcsolódó feladatok (Tanács, 2005. 5. cikk):

- a Hivatal által végzett gyakorlati koordinációnak ki kell terjednie a halászati tevékenységek felügyeletére és ellenőrzésére, amelyek magukba foglalják a halászati termékek behozatalát, szállítását és kirakodását az első vásárlóig;
- a Hivatal a koordináció gyakorlati megvalósítása érdekében közös alkalmazási tervet dolgoz ki.

d, szerződéses szolgáltatások biztosítása a tagállamok számára (Tanács, 2005. 6. cikk)

- a Hivatal a tagállamok számára ellenőrzési és felügyeleti feladataik végrehajtásához szerződéses szolgáltatásokat nyújthat, amelyek tartalmazhatják ellenőrző és felügyeleti platformok bérbeadását, működtetését és személyzettel történő ellátását, valamint megfigyelők biztosítását a közös műveletekhez.

e, segítségnyújtás a tagállamok számára (Tanács, 2005. 7. cikk)

- képzési alaptantervet dolgoz ki a tagállamok halászati ellenőreit oktatók képzéséhez, valamint képzéseket biztosít az ellenőrök, a monitoring tevékenységben, az ellenőrzésben és a felügyeletben résztvevők számára;
- a tagállamok kérésére beszerzi az ellenőrzési és felügyeleti tevékenységhez szükséges eszközöket és szolgáltatásokat, előkészíti és koordinálja a közös kísérleti projektek végrehajtását;
- a két vagy több tagállam által végzett közös ellenőrzési és felügyeleti tevékenységekhez közös végrehajtási eljárásokat dolgoz ki;
- kidolgozza a tagállamok illetve a tagállamok és a harmadik országok közötti ellenőrzési és felügyeleti eszközök cseréjére és biztosítására vonatkozó feltételeket.

2.2. A Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal működése

A Hivatal jogi személyiséggel rendelkező közösségi szervként került létrehozásra, amelynek székhelye Vigo, Spanyolország. A Hivatalt az ügyvezető igazgató képviseli.

a, az igazgatási tanács létrehozása és hatásköre (Tanács, 2005. 23. cikk)

- a Hivatal legfőbb döntéshozó szerve az igazgatási tanács;
- az igazgatási tanács kijelöli és elbocsájtja az ügyvezető igazgatót;
- minden év április 30-ig elfogadja a hivatal előző évre vonatkozó jelentését;
- minden év október 31-ig elfogadja a Hivatal jövő évi munkaprogramját;
- fegyelmi jogkört gyakorol az ügyvezető igazgató felett;
- megállapítja eljárási szabályzatát;
- elfogadja a hivatal feladatainak végrehajtásához szükséges eljárásokat.

b, az igazgatási tanács összetétele (Tanács, 2005. 24. cikk)

- az igazgatási tanács a tagállamok 1-1 képviselőjéből és a Bizottság 6 képviselőjéből áll,
- a tagok hivatali ideje 5 év, amely megújítható.

c, az igazgatási tanács elnöklése és ülései (Tanács, 2005. 25-26. cikk)

- az igazgatási tanács a Bizottság képviselői közül elnököt, míg tagjai közül elnökhelyettest választ,
- az elnök és az elnökhelyettes hivatali ideje 3 év, amely egyszer megújítható,
- az igazgatási tanács évente legalább egy rendes ülést tart.

A rendelet elfogadása és alkalmazásának megkezdése biztosította, hogy a halászati politika ellenőrzési rendszerének legyen egy európai szintű koordináló szervezete, amely a tagállamokat is segíteni tudja a rendelet nemzeti szintű alkalmazásban.

3. A Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatalt létrehozó rendelet legfontosabb módosításai

A közös halászati politika sikerét korábban és napjainkban is elsődlegesen a hatékony ellenőrzőrendszerek alkalmazása határozta illetve határozza meg, ezért folyamatosan szükségessé vált a rendelet folyamatos továbbfejlesztése és a kor technikai színvonalának

történő megfeleltetése. Ezek közül a módosítások közül kiemelhető a 1224/2009 számú tanácsi rendelet (*Tanács, 2009*), amely egy globális, integrált szemléletű, közösségi ellenőrzési, vizsgálati és végrehajtási rendszert kívánt megvalósítani. Tekintettel a rendelet átfogó jellegére, részletességére, a rendeletet nem kívánom bemutatni, csak a legfontosabb címein keresztül kívánom érzékeltetni, hogy a halászati tevékenység valamennyi területét szabályozta. Ezek a területek a következőket foglalták magukba:

- az általános rendelkezéseket;
- az általános elveket;
- a vizekhez és az erőforrásokhoz való hozzáférés általános elveit;
- a halászat ellenőrzését, amely tartalmazza a halászati lehetőségek felhasználásának, a flotta igazgatásának, a többéves tervek, a technikai intézkedések és a szabadidős horgászat ellenőrzését;
- a forgalmazás ellenőrzését, amely tartalmazza az általános rendelkezéseket, a kirakodást követő tevékenységeket, a termelői szervezetek, ár- és intervenciók intézkedések nyomon követését;
- a felügyeletet;
- a vizsgálatok és eljárások szabályait, amelyek tartalmazzák a vizsgálatokra és eljárásokra vonatkozó általános rendelkezéseket, a vizsgálatot végző tagállam vizein kívül végzett vizsgálatok szabályait és a vizsgálatok során felderített jogsértések esetén követendő eljárásokat;
- a végrehajtásra vonatkozó szabályokat;
- az ellenőrzési programokra vonatkozó szabályokat;
- a Bizottság értékelési és ellenőrzési tevékenységére vonatkozó szabályokat;
- a közös halászati politika célkitűzéseinek a tagállamok általi teljesítését biztosító intézkedéseket, amelyek tartalmazzák a pénzügyi intézkedéseket, a halászati tilalmakat, a kvóta csökkentésre és átcsoportosításra, valamint a halászati erő kifejtésre vonatkozó tilalmakat és a bevezethető rendkívüli intézkedéseket;
- az adatok és információk cím tartalmazta az adatok elemzésére és átvilágítására, a bizalmas adatkezelésre és a hivatalos honlapokra vonatkozó szabályokat;
- a végrehajtási szabályokat.

A folyamat utolsó jelentős állomásának tekintem az Európai Parlament és a Tanács 2015/812 rendeletét (*Európai Parlament és a Tanács, 2015*), amely a kirakodási kötelezettség végrehajtása érdekében foglalmazott meg számos módosítást.

Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal létrehozása és az egyre eredményesebb működésének megteremtése érdekében folyamatosan végrehajtott jogszabályi módosítások összességében a következőket eredményezték:

- Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal keretében az uniós és nemzeti erőforrások fokozottabb egyesítését a közös felügyeleti rendszer létrehozása érdekében.
- A halászati ágazat szereplői hatásköreinek pontosítását.
- A jogkövetés növelését és a bevezetett intézkedések hatékonyabb alkalmazását.
- A teljes ellenőrzési láncolat kialakítását.

4. Részvétel a parti őrségi feladatok ellátásában, a gyakorlati együttműködés megvalósítása

Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség létrehozása, feladatainak a parti őri feladatokkal történt bővítése szükségessé tette az ezen a területen tevékenykedő más uniós ügynökségekkel és hivatalokkal történő hatékonyabb együttműködés feltételeinek megteremtését és koordinálását.

Az új Frontex rendelet először a 4. cikkében, amely az „Európai integrált határigazgatás” címet viseli, mint az integrált határigazgatás elemét, az alábbi módon fogalmazta meg általánosan az ügynökség közti együttműködés szükségességét: *„ügynökségek közötti együttműködés a határellenőrzésért vagy a határoknál végzett egyéb feladatokért felelős nemzeti hatóságok között az egyes tagállamokban és az érintett uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek között;”* (Európai Parlament és a Tanács, 2016a, 4. cikk)

A rendelet 8. cikkében az ügynökség feladatai között már konkrétan nevesítve az alábbiakat fogalmazza meg. *„az Európai Halászati Ellenőrző Hivatallal és az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökséggel a saját megbízatásuk keretein belül együttműködve szolgáltatások, információ, eszközök és képzés biztosítása, valamint többcélú műveletek koordinálása a nemzeti hatóságok parti őrségi feladatainak az 53. cikk szerinti támogatása érdekében;”* (Európai Parlament és a Tanács, 2016a, 8. cikk)

Az európai együttműködési feladatokat a parti őrségi feladatok terén a rendelet 53. cikke határozza meg, amely együttesen tartalmazza az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség, az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökség és az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal integrált határigazgatás érdekében megvalósítandó feladatait, amelyek a következők:

- a két szervezet hajózási adatszolgáltatási rendszereiben rendelkezésre álló információk megosztása, összevonása és elemzése;

- a legkorszerűbb technológiára épülő felügyeleti és kommunikációs szolgáltatások nyújtása;
- kapacitás építés és képzés közös elvek és gyakorlat alapján, a személyzetek cseréjének biztosítása;
- az együttműködés fokozása a parti őrségi feladatokkal kapcsolatos információ csere és a kockázatelemzés területén;
- kapacitások megosztása a többcélú műveletek során.

A fentiekén túlmenően a Bizottság az együttműködés minél hatékonyabb megvalósítása érdekében egy gyakorlati kézikönyvet jelentet meg, amely iránymutatásokat tartalmaz az információcserére és a legjobb gyakorlatokra vonatkozóan.

Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal részvételét a parti őrségi feladatok végrehajtásában az Európai Parlament és a Tanács 2016/1626 számú rendelete (*Európai Parlament és a Tanács, 2016b*) határozza meg az új Frontex rendelettel azonos tartalommal.

A gyakorlati együttműködés megvalósítása érdekében az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal 2016 közepén megkezdte azoknak a szakértőknek a felvételét, akik a parti őrségi feladatok végrehajtásához szükséges szakmai kompetenciákkal rendelkeznek. A kiadott felhívásban (*European Fisheries Control Agency, 2016a*) a hivatal az alábbi szakértők részére, a következő követelményekkel hirdetett meg pozíciókat (*European Fisheries Control Agency, 2016b*):

a, parti őrségi feladatokat irányító szakértő

- a jelentkező uniós és nemzeti szintű szakirányú vezetői tapasztalattal rendelkezik;
- képes uniós szintű munkaprogramok, ajánlások és kézikönyvek kidolgozására az információ áramlás és az együttműködés javítása érdekében;
- képes a nemzeti szervezetek támogatására a fenti feladatok nemzeti, uniós és nemzetközi szintű megvalósítása során.

b, a parti őrségi feladatokat végző szakértő

- a jelentkező gyakorlati tapasztalattal rendelkezik nemzeti és/vagy uniós szinten a tengeri koordinációs központok tevékenysége, a közös többcélú műveletek, a műveleti koordináció, a hajók megfigyelése és a tengeri műveleti helyzetképek területén;

- képes projektek előkészítésére és támogatására az információ megosztás, a műveletek, a kapacitásépítés, a kockázat kezelés és veszély elhárítás, az oktatás és képzés területén.

c, halászati ellenőrzésért és felügyeletért felelős szakértő

- a jelentkező gyakorlati tapasztalattal rendelkezik a halászat ellenőrzése és felügyelete terén, különösen a halászati termékek nyomon követhetősége, marketingje és szállítása területén;
- képes a fenti témákban képzési anyagok kidolgozására, képzések előkészítésére, végrehajtására és dokumentálására.

d, az illegális, a be nem jelentett és a nem szabályozott halászattal foglalkozó szakértő

- a jelentkező ismeri az illegális, a be nem jelentett és a nem szabályozott halászatra vonatkozó jogi szabályozást, különös tekintettel a fogási tanúsítvány rendszerre;
- képes a fenti témákban munkaprogramok és képzési anyagok kidolgozására, képzések vezetésére, azok előkészítésére és dokumentálására.

e, a halászati tevékenységeket nyomon követő, ellenőrző és megfigyelő rendszerek szakértője

- a jelentkező tapasztalatokkal rendelkezik a halászati tevékenységeket nyomon követő, ellenőrző és megfigyelő rendszerek beszerzésében, telepítésében és működtetésében;
- képes a tervezési, beszerzési és telepítési folyamat támogatására a harmadik országokban, valamint a halászati nyomon követő központok létrehozásához vagy bővítéséhez technikai segítséget nyújtani.

d, jogi, rendészeti szakértő

- rendészeti tapasztalatokkal rendelkezik;
- képes értékelések, tanulmányok készítésére a harmadik országok jogi szabályozásának figyelembevételével a halászati nyomon követő, ellenőrző és megfigyelő központok vonatkozásában.

e, elemző értékelő és kockázat kezelő szakértő

- a jelentkező gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezik az elemző értékelő munka és a kockázat kezelés területén;
- képes képzések megtartására az elemző értékelő munka területén, valamint elősegíteni a magas színvonalú kockázat kezelést a tagállamokban és a harmadik országokban.

f, európai/szektorális képesítési keretrendszer szakértő

- a jelentkező tapasztalatokkal rendelkezik az egész életen tartó tanulás Európai Képesítési Keretrendszerére, illetve a szektorális képesítési keretrendszerekre vonatkozóan;
- képes a fenti témákban értékelések és tanulmányok kidolgozására, valamint támogatni a halászati felügyelőség szektorális képesítési keretrendszerének kidolgozását.

Értékelés

Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség létrehozása, feladatának a parti őrségi feladatokkal történt bővítése és ezeknek a feladatoknak az integrált határigazgatás részévé tétele bővítette az integrált határigazgatás dimenzióit. Egyrészt bővítette az ügynökség feladatait, másrészt azonban már meglévő erők és eszközök bevonását tette lehetővé az illegális migráció elleni harcban.

Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatallal történő együttműködés növeli a tengereken közlekedő hajók nyomon követésének hatékonyságát, segítheti a hajókon illegálisan utazók felderítését és a tengeri határszakaszok őrizetének eredményességét.

Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatallal történő együttműködést nehezíti, hogy legtöbbször a parti őri feladatokat végző nemzeti szervezetek eltérő szervezeti struktúrájába és feladatrendszerébe épülnek be a halászati ellenőrzési tevékenységek. Ennek a helyzetnek a kezeléséhez nyújtanak segítséget azok a fejlesztések, amelyek a Frontex szektorális képesítési keretrendszerének (*Frontex*, 2013a,b) megfelelő, a halászati ellenőrzésre vonatkozó szektorális képesítési keretrendszer, valamint a Frontex képzési alaptanterveinek (*Kiss*, 2008, 2015) megfelelő alaptantervek kidolgozását kívánják megvalósítani. Az illegális migráció elleni eredményes fellépés érdekében nélkülözhetetlen, a „szakirányú” nemzetközi ismeretek elsajátítása, amely a külső tényezők hatására változó határellenőrzési technológiák megújulásának, a reagálóképesség fenntartásának is egyik meghatározó eleme. (*Balla*, 2016a, b)

Összességében úgy értékelem, hogy az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség és az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal együttműködése egy új dimenziót hozott létre az integrált határigazgatásban, amely növelheti a tengeri határszakaszok ellenőrzésének és a tengereken közlekedő hajók nyomon követésének és ellenőrzésének hatékonyságát.

Felhasznált irodalom

- Balla József (2017a): A Magyar Honvédség helye és szerepe a határőrizeti rendszerben, Hadtudományi Szemle, Budapest, 2017/1; - p. 354-364
- Balla József (2016a): Egy hallgatóból lett oktatótárs, In: Deák József, Gaál Gyula, Sallai János, (szerk.): A toll sokszor erősebb, mint a kard, Rendészettudományi tanulmányok Prof. Dr. Fórizs Sándor 65. születésnapja tiszteletére, 267 p., Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, NKE Szolgáltató Nonprofit kft, 2016., p.14-26.
- Balla József: (2016b): A régi-új Határrendészeti Tanszéki Tanácsadó Testület, mint a megrendelői igények meghatározásának és támogatásának fóruma, Határrendészeti Tanulmányok, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat, Budapest, 2016, XIII. évfolyam 1. szám, HU ISSN 2061-3997 /online/, p. 66-83.
- Balla József (2017b): Határőrizeti intézkedések a migrációs válság kezelésére és megszüntetésére, In.: Tóth Péter (szerk.), Magyarország és a 2015-ös migrációs válság, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017., pp. 83-100.
- Community Fisheries Control Agency (2015): Multiannual Work Programme 2015-2019 and Work Programme 2015;
- <http://www.efca.europa.eu/sites/default/files/Multiannual%20Work%20Programme%202015%20-%202019%20and%20Work%20Programme%202015.pdf>. 2017.02. 16.
- Európai Parlament és a Tanács (2015): Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/812 rendelete (2015. május 20.) a 850/98/EK, a 2187/2005/EK, az 1967/2006/EK, az 1098/2007/EK, a 254/2002/EK, a 2347/2002/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendeletnek, valamint az 1379/2013/EU és az 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a kirakodási kötelezettség tekintetében történő módosításáról, valamint az 1434/98/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről; Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 133/1, 2015.5.29; pp. 1-20.
- Európai Parlament és a Tanács (2016a): Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1624 rendelete (2016. szeptember 14.) az Európai Határ- és Parti Őrségről és az (EU) 2016/399 európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 863/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 2007/2004/EK tanácsi rendelet és a 2005/267/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről; Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 251/1, 2016.9.16.; pp. 1-76.
- Európai Parlament és a Tanács (2016b): Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1626 rendelete (2016. szeptember 14.) a Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal

létrehozásáról szóló 768/2005/EK tanácsi rendelet módosításáról; Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 251/1, 2016.9.16.; pp. 80-82.

- European Fisheries Control Agency (2016a): Call for expression of interest with a view to compiling a list of experts to support EFCA activities in relation to capacity building and coastguard related functions;
- <http://www.efca.europa.eu/en/content/call-expression-interest-view-compiling-list-experts-support-efca-activities-relation> 2017.02.18.
- European Fisheries Control Agency (2016b): Call for expression of interest with a view to compiling a list of experts to support EFCA activities in relation to capacity building and coastguard related functions, External experts fields;
- <http://www.efca.europa.eu/sites/default/files/atoms/files/Table%20summary%20fields.pdf>. 2017.02.18.
- Fórizs Sándor (2016): A rendészeti változások iránya, tendenciái, mozgatórugói. In: A határrendészettől a rendészettudományig. Szerk. Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán. HU ISSN 1589-1674, Pécs 2016.pp. 31-41.
- Frontex (2013a): Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.I.; Frontex, Warsaw, ISBN 978-92-95033-66-5; 122. p.
- Frontex (2013b): Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding VOL.II.; Frontex, Warsaw, ISBN 978-92-95033-67-2; 49 p.
- Frontex (2016): Risk Analysis for 2016; Frontex, Warsaw; 2016; ISBN 978-92-95205-46-8, - 72. p
- Kiss Lajos (2008): A Frontex alapszintű képzési programjának bemutatása és hatása az alapszintű határrendészeti képzésre; In: Hautzinger Zoltán, Gaál Gyula (szerk.); Pécsi Határőr Tudományos Közlemények IX.; Pécs; 2008; HU ISSN 1589-1674; pp. 335-341.
- Kiss Lajos (2012): First steps towards the harmonized European border guard training and education; AARMS 2012/1; ISSN 15888789; -pp. 51-59.
- Kiss Lajos (2015): A határrendészeti képzés fejlődési vonalai a schengeni térségben. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Hadtudományi Doktori Iskola. Budapest. 2015. Doktori (PhD) értekezés. pp. 26-66.
- Kiss Lajos (2016): Hová indultunk és hová jutottunk? A schengeni eszmétől a Frontexig; In: Hautzinger Zoltán, Gaál Gyula (szerk.); Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII.; Pécs; 2016; ISBN:978-963-12-7484-4 pp. 127-132.

- Kui László – Balla József (2016): A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár és határőrizetre gyakorolt hatásai, Hadtudományi Szemle, Budapest, 2016.
- Priit Ojamaa (2016): A halászati tevékenységek ellenőrzése és az előírások betartása;
- http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hu/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.3.3.html. 2017.02.16.
- Ritecz György-Sallai János (2016): A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei 2.0. Hanns Seidel Alapítvány, Budapest, 2016. ISBN:9789638848468; 169. p.
- Szabó Andrea (2012): Változások és új irányok az Európai Rendőrakadémia jövőjében; In: Hautzinger Zoltán , Verhóczy János (szerk.) Sodorvonalon: Tanulmányok Virányi Gergely 60. születésnapja tiszteletére; Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság, 2012. ISBN:978-963-08-3271-1; pp. 273-286.
- Szabó Andrea (2015): Training opportunities in law enforcement (CEPOL, MEPA, FRONTEX); In: Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes , Szabó Andrea (szerk.) Az adó- és vámügyek aktuális kihívásai; Budapest; Magyar Rendészettudományi Társaság, 2015. ISBN:9789631249330; pp. 177-196.
- Tanács (1993): A Tanács 2847/93/EGK rendelete (1993. október 12.) a közös halászati politika ellenőrző rendszerének létrehozataláról; Az Európai Közösségek Hivatalos Lapja; L 261/1, 1993. 10.20.; pp. 70-85.
- Tanács (1999): A Tanács 1447/1999/EK rendelete (1999. június 24.) a közös halászati politika szabályait súlyosan sértő magatartásformák jegyzékének létrehozásáról; Az Európai Közösségek Hivatalos Lapja, L-167, 1999.07.02.; 6. p.
- Tanács (2005): A Tanács 768/2005/EK rendelete (2005. április 26.) a Közösségi Halászati Ellenőrző Hivatal létrehozásáról és a közös halászati politika ellenőrző rendszerének létrehozataláról szóló 2847/93/EGK rendelet módosításáról; Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 128/1, 2005.5.21.; pp. 1-14.
- Tanács (2009): A Tanács 1224/2009/EK rendelete (2009. november 20.) a közös halászati politika szabályainak betartását biztosító közösségi ellenőrző rendszer létrehozásáról, a 847/96/EK, a 2371/2002/EK, a 811/2004/EK, a 768/2005/EK, a 2115/2005/EK, a 2166/2005/EK, a 388/2006/EK, az 509/2007/EK, a 676/2007/EK, az 1098/2007/EK, az 1300/2008/EK és az 1342/2008/EK rendelet módosításáról, valamint a 2847/93/EGK, az 1627/94/EK és az 1966/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről; Az Európai Unió Hivatalos Lapja, L 343/1, 2009. 12.22.; pp.

- Varga János (2015): A nemzetközi együttműködés lehetőségei az illegális migráció rendőrségi kezelésében. In: Hautzinger Zoltán (szerk.) Migráció és rendészet. 254. p. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat, 2015. (ISBN:978-963-12-3721-4). pp. 231-240.
- Varga János (2016): A magyar határrendészeti rendszer működése a tömeges méretű migráció kezelése során. Határrendészeti Tanulmányok 2016/3, pp. 94-108.
- Zsigovits László (2015): Modernkori veszélyek és rendvédelmi robotok; In: Hautzinger Zoltán, Gaál Gyula (szerk.) Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVI. szám, Pécs 2015; HU ISSN 1589-1674; pp. 65-70.